

بررسی رابطه بین سن ازدواج با ناهنجاری‌های اخلاقی در بین جوانان شهر خرم آباد

محمد پیرحیاتی^۱، دکتر محمدرضا نادر پور^۲

^۱ گروه مدیریت، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران (نویسنده مسئول)

^۲ گروه مدیریت، دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران.

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر بررسی رابطه بین سن ازدواج و ناهنجاری‌های اخلاقی در بین جوانان شهر خرم آباد بود. روش پژوهش از نظر هدف کاربردی و از حیث گردآوری داده‌ها توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری شامل کلیه جوانان بین ۲۵ تا ۳۰ ساله شهر خرم آباد می‌باشند. با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس ۱۹۹ نفر انتخاب گردید. در تحقیق حاضر از پرسشنامه محقق ساخته بهره گرفته شده است، این پرسشنامه دارای ۲۶ سؤال می‌باشد. در ضمن به لحاظ انعکاس پاسخ واقعی ذکر نام و نام خانوادگی در پرسشنامه الزامی نبوده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در سطح توصیفی از میانگین و انحراف استاندارد و در سطح استنباطی از آزمون‌های پارامتریک و آزمون تی استفاده شد. نتایج نشان داد که بین افزایش سن ازدواج و شاخص‌های ناهنجاری‌های اخلاقی (ارضای نامشروع، روابط نامشروع، بی بندوباری، بدپوششی و بدحجابی و جرایم خشن جنسی) ارتباط معناداری وجود دارد ($p < 0/01$).

واژه‌های کلیدی: ازدواج، بی بندوباری، اخلاق، جوانان

مقدمه

نیاز جنسی، بخش جدایی‌ناپذیر ماهیت زیستی، روانی و اجتماعی آدمی را تشکیل می‌دهد و روشن است که کیفیت ارضای این نیاز نقش بسیار مهمی در سلامت و بهداشت روانی فرد و جامعه دارد. براساس آموزه‌های دینی، اگر این نیاز به صورت شرعی و معقول از طریق ازدواج در زمان مناسب ارضا شود، باعث آرامش خاطر، رشد شخصیت و نیز استمرار حیات بشر می‌شود و اگر امکان ارضای صحیح آن فراهم نیاید به صورت انحرافات جنسی و بی‌بندوباری اخلاقی نمودار خواهد شد (آزاد ارمکی، ۱۳۸۶: ۲۴). در سال اخیر، آمارها منحنی‌های رو به رشد و مشابهی را در زمینه انحرافات و بی‌بندوباری‌های اخلاقی در میان جوانان نشان می‌دهند. این رشد غیر طبیعی و هماهنگ می‌تواند حاکی از عوامل ساختاری همانند باشد. به طور قطع نمی‌توان یک عامل را علت انحرافات اخلاقی و بی‌بندوباری جنسی جوانان دانست؛ در بیشتر موارد ترکیبی از عوامل مختلف وجود دارند. با این وجود، برخی مطالعات عوامل خاصی را به عنوان عوامل مؤثر در میزان بروز بی‌بندوباری جنسی و بروز مشکلات اخلاقی جوانان شناسایی کرده‌اند. به گفته صاحب نظران یکی از این عوامل که موثر بر بی‌بندوباری‌های جنسی و انحرافات اخلاقی می‌باشد فراهم نبودن شرایط ازدواج برای جوانان یا به تعبیر دقیق‌تر، سن ازدواج است (اسکندری چراتی، ۱۳۸۷: ۳۸).

ازدواج و تأسیس کانون زندگی مشترک خانوادگی یکی از بهترین و مهم‌ترین رسوم اجتماعی انسان‌هاست که از فطرت و آفرینش ویژه آن‌ها مایه می‌گیرد. این نیاز که به صورت فطری در انسان به ودیعت نهاده شده، تا زمان ظهور جوانه‌های بلوغ، همچنان دوران آرام و بی‌تحریکی را پشت سر می‌گذارد. اما به مجرد شروع دوران نوجوانی، زمان بیداری آن فرا می‌رسد و آرام آرام تمامی وجود انسان را در برمی‌گیرد و به یکی از پر قدرت‌ترین نیازهای وی تبدیل می‌شود. اگر این نیاز به موقع و به طور صحیح پاسخ داده شود، زمینه سلامت و بهداشت روانی انسان فراهم می‌گردد. از این‌رو در منابع دینی و همچنین از سوی روانشناسان و جامعه‌شناسان به اهمیت ازدواج و نیز زمان مناسب آن تصریح و تأکید شده است. (اعزازی، ۱۳۷۶: ۴۹)

امروزه علل مختلفی نظیر مشکلات و موانع ازدواج از یک سو و آرزوها، ایده‌آل‌ها و تصویری که دختران و پسران از آینده و زندگی مشترک خود دارند، از سوی دیگر، موجب گردیده که جوانان به آسانی تن به ازدواج ندهند به عبارتی دگرگونی‌هایی در خصوص سن ازدواج نسبت به سالیان گذشته پدیدار شود. در سالیان اخیر، تحوّل جدی در الگوهای رفتاری خانواده‌ها به وجود آمده است. تغییر در دیدگاه‌ها، ذهنیات، ارزشها و انتظارات جوانان، تغییر در الگوی مصرف، نوع پوشاک، مسکن، سطح توقعات خانواده‌ها و توجه ظاهر در کنار سایر عوامل موجب گردیده که مفهوم زندگی به طور کلی دگرگون شود (فرهمندبیگی، ۱۳۸۷: ۶۳).

فرد در جست‌وجو و تلاش برای رسیدن به شکلی از زندگی است که رهیافت واقعی جامعه است، اما از سوی دیگر، فرصت‌ها و امکانات مساوی برای دستیابی به این شرایط وجود ندارد. بسیاری از جوانان با این استدلال که تأمین هزینه‌های عقد و عروسی، تهیه منزل و اسباب و لوازم زندگی بسیار سخت است و نمی‌توان از عهده مخارج آینده زندگی برآمده و آبرومند زندگی کرد، برخلاف میل باطنی از ازدواج به موقع خودداری می‌ورزند. (کاضمی پور، ۱۳۸۴: ۴۸)

در حال حاضر شواهد حاکی از این می‌باشند که طی سالهای اخیر الگوهای سنتی حاکم بر سن ازدواج دگرگون شده و میانگین سن ازدواج در حال افزایش است (شافی، ۲۰۲۰)، اما از آن طرف، سن بلوغ جنسی کاهش چشمگیری را نشان می‌دهد و فاصله ی این دو بیشتر شده است. به تعبیر دیگر، انتظارات، ایده‌آل‌ها و هنجارهای اجتماعی، ازدواج جوانان را به تأخیر انداخته است، اما از سوی دیگر، غریزه جنسی که سراسر وجود نوجوان را تسخیر کرده و عوامل تحریک‌کننده بیرونی از قبیل الگوهای رفتاری، چهره‌های زیبا و آرایش‌کرده، نوارها و عکس‌های مبتذل، فیلم‌های سینمایی وارداتی، دسترسی به ماهواره و اینترنت و علاوه بر آن، فیلم‌ها و سریال‌های داخلی مغایر با فرهنگ معنوی جامعه، باعث بلوغ زودرس در نوجوانان شده و چون همه آن‌ها از لحاظ اخلاقی و معنوی آن‌چنان قوی نیستند که بتوانند با رعایت تقوا و خویشتنداری، این فاصله (بلوغ تا زمان ازدواج) را پشت سر بگذارند، امکان ابتلای آنان به انحرافات اخلاقی و بی‌بندوباری‌های جنسی بیشتر و امنیت اخلاقی مورد تهدید قرار می‌گیرد (اسمولاک، ۲۰۱۳). با توجه به وضعیت فرهنگی جامعه، به صراحت می‌توان گفت که تغییر در الگوهای سن ازدواج یک مشکل حاد اجتماعی است و به تعبیر جامعه‌شناسان می‌توان از آن به عنوان یک «معضل و مساله اجتماعی» نام برد. (مجدالدین، ۱۳۸۶: ۱۱۳) به این ترتیب، به راحتی می‌توان به گستردگی تأثیرات تغییر در سن ازدواج پی برد و از آن به عنوان یکی از عوامل راهبردی انحرافات اخلاقی و بی‌بندوباری‌های جنسی در میان جوانان و تهدید امنیت اخلاقی جامعه بحث کرد. برابر آمار اعلام شده از سوی دفتر آمار و اطلاعات جمعیتی سازمان ثبت احوال کشور میانگین سن ازدواج روندی صعودی را نشان می‌دهد بگونه ای که میانگین سن ازدواج در مردان ۳۰ سال و در زنان ۲۵ سال می‌باشد، این در حالی است که برابر آمارهای ارائه شده از نهاد فوق این میانگین در سالهای پیشین به ترتیب ۲۷ سال برای مردان و ۲۲ سال برای زنان بوده است.

این تغییرات به آرامی جای پای خود را در شهر خرم‌آباد هم که شهری برخوردار از فرهنگ و سنت‌های غنی چند هزارساله می‌باشد، باز نموده است. آمارهای ثبت شده در بخش‌های مرتبط با امنیت اخلاقی فرماندهی انتظامی شهرستان خرم‌آباد در سال‌های اخیر حاکی از شیوع و افزایش مشکلات و جرایم اخلاقی نظیر روابط نامشروع، هرزگی و خودفروشی، بی‌بندوباری جنسی، مزاحمت، بدپوششی، حاملگی نامشروع و خودکشی، فرار از منزل و دیگر انحرافات اخلاقی در میان ساکنین بویژه جوانان خرم‌آبادی می‌باشد و به عنوان تهدیدی بر علیه امنیت اخلاقی شهروندان این منطقه مطرح گردیده است. جرایم و انحرافات که در سالیان نه چندان دور هیچگونه جایگاهی را در میان ساکنین این شهرستان نداشته است. آمارها حاکی از افزایش جرایم و انحرافات در بین جوانان خرم‌آباد است که این آمار هر ساله اضافه می‌گردد. در پژوهش پیش رو تلاش می‌گردد تا رابطه سن ازدواج با ناهنجاری‌های اخلاقی شهرستان خرم‌آباد به عنوان مسئله اصلی تحقیق بصورتی جامع و مبسوط مورد بررسی و ارزیابی قرار گیرد.

---

^۱Shafi

^۲Smolak

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از حیث گردآوری داده‌ها از آنجا که بررسی رابطه سن ازدواج با ناهنجاری‌های اخلاقی مورد نظر است، از نوع توصیفی-همبستگی می باشد.

جامعه آماری شامل جوانان ۲۵ تا ۳۰ ساله شهر خرم آباد بود. حجم نمونه با استفاده از روش نمونه گیری در دسترس ۱۹۹ تعیین شد.

ابزار پژوهش

در تحقیق حاضر از پرسشنامه محقق ساخته بهره گرفته شده است، این پرسشنامه دارای ۲۶ سؤال می باشد. در ضمن به لحاظ انعکاس پاسخ واقعی ذکر نام و نام خانوادگی در پرسشنامه الزامی نبوده است.

در طراحی پرسشنامه بر اساس طیف لیکرد برابر هر سؤال پنج گزینه خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم در نظر گرفته شده است که به ترتیب در تجزیه و تحلیل آماری نمرات ۵، ۴، ۳، ۲ و ۱ برای آنها لحاظ شده است. برای بررسی پایایی پرسشنامه محقق ساخته از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید و ابتدا پرسشنامه مذکور توسط ۳۰ نفر از افراد نمونه بصورت آزمایشی تکمیل که ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۷۵ بدست آمده که نشان از پایایی و دقت بالای پرسشنامه دارد.

همچنین روایی پرسشنامه از طریق زیر مورد قضاوت قرار گرفته است:

۱- بررسی ادبیات موضوع، پیشینه پژوهش و مدل های مختلف داخلی و نظریات

۲- استخراج متغیر ها و مولفه های مرتبط سن ازدواج و ناهنجاریهای اخلاقی

۳- اخذ نظر استادان و کارشناسان جهت انتخاب متغیرها برای بررسی

۴- طراحی پرسش نامه بر اساس متغیر ها

با توجه به بررسیهای بعمل آمده می توان چنین استنباط کرد که پرسشنامه مذکور دارای پایایی و روایی خوب و در حد قبولی است.

شیوه گردآوری داده‌ها

پس از تهیه و تدوین پرسشنامه تحقیق براساس اهداف تحقیق و سرفصل های دروس ارایه شده، حجم نمونه مشخص گردید و با مشخص شدن افرادی که امکان مراجعه حضوری و تحویل پرسش نامه به آنان وجود داشت حضورا مراجعه و نظریه واقعی آنها اخذ گردید. برای سایر افراد نیز در یک جلسه کاری ابتدا توجهات لازم صورت گرفته و پرسش نامه های افراد تحویل آنان گردید و پس از تکمیل جمع آوری گردید. از افراد مورد بررسی خواسته شده از ذکر نام و نام خانوادگی خود خودداری نمایند. از طرف دیگر پرسشنامه حاضر بصورت انفرادی اجرا گردید تا خوانندگان با کمال دقت به آن پاسخ دهند. جهت رعایت اخلاق در پژوهش، پژوهشگر ضمن اخذ مجوز از مسئولین مربوطه محل تحصیل و معرفی خود و تشریح اهداف پژوهش برای دانشجویان یادآوری کرد که ذکر نام و نام خانوادگی لازم نبوده و شرکت در پژوهش کاملاً اختیاری است و تأثیری بر روند ارزشیابی ندارد.

در پژوهش حاضر از آمار توصیفی برای ترسیم جداول و نمودارها، محاسبه نما و میانگین بهره گرفته شده است. در بخش توصیفی از شاخص گرایی به مرکز مثل میانگین و درصد استفاده گردیده و در حوزه استنباطی شامل آزمون t نمونه اول و آزمون گلرگورگرف اسمنوف بکارگیری شده است.

یافته‌ها

اطلاعات جمعیت شناختی آزمودنی‌ها بدین صورت بود: از نظر جنسیت ۶۵/۸ درصد زن و ۳۴/۲ درصد مرد بودند. از نظر تحصیلی ۳۶/۲ درصد آزمودنی‌ها دارای مدرک کارشناسی، ۳۳/۷ درصد دارای مدرک دکتری و ۳۰/۲ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد بودند. از نظر وضعیت تأهل ۷۰/۴ درصد آزمودنی‌ها مجرد و ۲۹/۶ درصد متأهل بودند.

جدول ۱. یافته‌های توصیفی مربوط به متغیر پژوهش و شاخص‌های آن

شاخص‌ها	عنوان سوال	میانگین	انحراف استاندارد
بد پوششی و بد حجابی	به نظر می‌رسد با افزایش سن ازدواج هنجاری‌های پوششی توسط فرد کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد	۴,۱۷	۱,۷۷
	افزایش سن ازدواج باعث کم رنگ شدن اعتقادات در مورد رعایت حجاب می‌گردد	۴,۱۶	۱,۸۴
	با بالا رفتن سن ازدواج نظارت خانواده روی پوشش کمتر می‌شود	۴,۲۵	۱,۹۳
بی بند و باری	ازدواج به موقع سبب کنترل اجتماعی بیشتر از سوی اطرافیان بر روی فرد خواهد شد	۴,۱۶	۱,۷۹
	ازدواج به موقع سبب افزایش حس خود کنترلی توسط فرد خواهد شد	۴,۳۳	۱,۷۱
	به نظر می‌رسد با کاهش سن ازدواج فشارهای روحی و روانی کاهش می‌یابد	۴,۲۶	۱,۷۶
ارضای نامشروع	ارضا شدن میل جنسی از طریق نامشروع باعث شده به ازدواج کردن اهمیت ندهم	۴,۵۵	۱,۷۴
	روابط نامشروع جنسی را جایگزین مناسبی برای امر ازدواج و تشکیل خانواده میدانم	۴,۲۹	۱,۸۷
	انحرافات جنسی نامشروع را نتیجه‌ی عدم ازدواج به موقع و سالم میدانم	۴,۱۱	۱,۸۸
روابط نامشروع	افزایش سن ازدواج سبب گرایی جوانان به برقراری ارتباط ناسالم باجنس مخالف می‌شود	۴,۱۰	۱,۸۴
	اگر شرایط ازدواج در سن پایین محیا شود روابط ناسالم اخلاقی بین دختران و پسران ایجاد نخواهد شد.	۴,۰۷	۱,۸۳
	ازدواج به موقع سبب پیشگیری از بروز روابط ناسالم در جوانان خواهد شد	۴,۱۹	۱,۹۲

۹۲/	۴,۱۱	به نظر می رسد روابط دوستانه بین دختر و پسر سبب به تاخیر افتادن ازدواج خواهد شد	
۸۹/	۴,۲۰	به نظر می رسد با افزایش سن ازدواج فرد از لحاظ روحی و روانی مستعد انجام جرائم جنسی خشن است.	خشن جنسی
۷۴/	۴,۲۵	به نظر می رسد با افزایش سن ازدواج کنترل فرد بر اعمالش کمتر و احتمال ارتکاب انجام جرائم خشن جنسی بیشتر می شود.	
۷۷/	۴,۲۱	به نظر می رسد ازدواج به موقع سبب کاهش فشارهای روحی و روانی و پیشگیری از انجام جرائم خشن جنسی خواهد شد.	

قبل از آزمون فرضیه پژوهش و جهت نرمال بودن داده های پژوهش از آزمون کولموگروف اسمرینف استفاده شد که نتایج آن در جدول زیر آمده است:

جدول ۲. نتایج آزمون کولموگروف- اسمرینف در بین متغیر ناهنجاری های اخلاقی و شاخص های آن

ردیف	عنوان شاخص	Z مقدار آمار	سطح معناداری
۲	ارضای نامشروع	۱۱,۱	.۷۱۵
۳	بی بند و باری	۸,۹۶	.۵۱۵
۵	جرائم خشن جنسی	۱۶,۳۹	.۳۱۵
۶	بد پوششی و بد حجابی	۱۷,۸۵	.۸۷۷
۸	روابط نامشروع	۱۲,۷۹	.۴۱۹

در بررسی جدول و نمودار مربوط به نرمال بودن داده ها مشخص می شود ، در کلیه شاخص ها سطح معناداری بیش از ۰.۰۵ بوده و می توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد فرض صفر آماری تایید و فرض آماری رد می شود و این بدان معناست که توزیع کلیه داده ها نرمال بوده و باید از آزمون های پارامتریک برای قبولی یاد رد فرضیه های استفاده کرد.

فرضیه پژوهش: بین افزایش سن ازدواج و ناهنجاری های اخلاقی (ارضای نامشروع، بی بندوباری، جرائم خشن جنسی، بد پوششی و بدحجابی و روابط نامشروع) ارتباط معناداری وجود دارد.

جدول ۳. ارتباط بین سن ازدواج و شاخص های اخلاقی

شاخص ها	مقدار آزمون تی	سطح معناداری	درجه آزادی
ارضای نامشروع	۱۸,۴۴	./۰۰۵	۱۹۸
روابط نامشروع	۱۶,۵۱	./۰۰۳	۱۹۸
بی بندوباری	۱۷,۶۹	./۰۰۰	۱۹۸
بدپوششی و بدحجابی	۱۸,۰۵	./۰۰۰	۱۹۸
جرایم خشن جنسی	۱۷,۳۵	./۰۰۰	۱۹۸

در بررسی جدول مربوط به مربوط به آزمون تی نمونه اول مشخص می شود مقدار آمار، ۱۸/۴۴ برای ارضای نامشروع، ۶۵/۵۱ برای روابط نامشروع، ۱۷/۶۹ برای بی بندوباری ۱۷/۶۹، ۱۸/۰۵ برای بدپوششی و بدحجابی و ۱۷/۳۵ برای شاخص جرایم خشن جنسی می باشد. لذا با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت فرضیه H1 مورد قبول و فرضیه H0 رد می شود و این بدان معناست که پاسخ دهندگان در حد زیادی معتقدند بین افزایش سن ازدواج و شاخص های ناهنجاری های اخلاقی (ارضای نامشروع، روابط نامشروع، بی بندوباری، بدپوششی و بدحجابی و جرایم خشن جنسی) ارتباط معناداری وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری

هدف از انجام پژوهش حاضر بررسی رابطه بین سن ازدواج و ناهنجاری های اخلاقی جوانان شهر خرم آباد بود. نتایج نشان داد که بین سن ازدواج و شاخص های ناهنجاری های اخلاقی یعنی ارضای نامشروع، روابط نامشروع، بی بندوباری، بدپوششی و بدحجابی و جرایم خشن جنسی رابطه معناداری وجود دارد. در عرصه نهاد خانواده نیز این ارزش ها، دچار تغییر و تحول شدند و ساختار خانواده را دچار تغییر نموده است. ازدواج، که نیازمند رشد همزمان چهار نوع بلوغ بود، به عدم تعادل و ناهمزمانی و شکاف بین بلوغ جنسی و عاطفی از یک سو، و بلوغ اقتصادی و اجتماعی از سوی دیگر مواجه گردید. رسانه های ارتباط جمعی غربی با ترویج ولنگاری جنسی، فرهنگی و فرهنگ برهنگی، سن بلوغ عاطفی و جنسی جوانان را پایین آورد. از سوی دیگر، تأثیرپذیری شدید اقتصادی نظام ما از تحولات دنیای غرب، به دلیل عدم اتکا به اقتصاد بومی و مقاومتی، و بعضاً سیاست های سلیقه ای برخی مسئولان اجرایی کشور و یا اعتقاد برخی دیگر، به گره زدن راه حل مشکلات اقتصادی کشور به تعامل با غرب، و... عواملی از این دست، در کنار نداشتن متولی واحد و ثابت مسائل فرهنگی و نیز مشکلات ناشی از برخوردهای گزینشی و سلیقه ای با مقوله فرهنگ و یا عدم اعتقاد برخی مسئولان به مدیریت و یا مهندسی فرهنگ، زمینه ساز مشکلات اقتصادی و اجتماعی فراوانی گردید که سن بلوغ اجتماعی و اقتصادی را افزایش داد. (ریاحی و محمود آبادی، ۱۳۹۵).

از طرقی مسائل جنسی همان گونه که بخشی از زندگی مردها است، بخشی از زندگی زنها هم هست اما فرهنگ بسیار کنترل کننده بوده است، در مسائل جنسی زنان، مسائل فرهنگی ما موضوعات جنسی را برای یک زن زشت می دانست و مدت زیادی باعث سرکوب این موضوع بود که با دیدگاه ها و اطلاعات جدید، نگاه زنان به روابط جنسی تغییر کرده و جسارت بیشتری

پیدا کرده‌اند و این را به عنوان بخشی از انسانیت‌شان حق خود می‌دانند؛ در ازدواج هم یکی از موضوعات و انتظارات مهم این است که همسرشان در این زمینه بتواند به نیاز آنها پاسخ دهد؛ اما متأسفانه به دلیل شرایط مرد محوری که در جامعه داریم، هنوز به آنجا نرسیدیم که مردان بتوانند آگاهی لازم را در مورد روابط جنسی بدست بیاورند و بدانند چگونه به نیازهای جنسی همسرشان پاسخ دهند و هنوز چنین نگرش سالمی وجود ندارد، گرچه شرایط نسبت به گذشته رو به بهبود است ولی همچنان نیازمند آموزش این مهارت هستیم که چطور یک زوج می‌توانند در رابطه جنسی به یکدیگر کمک کنند تا بتوانند از آن رابطه لذت بیشتری ببرند و به یکدیگر نزدیک‌تر شوند، وقتی زن و مرد بدانند که همسرشان در این زمینه تلاش می‌کند برای اینکه به نیاز جنسی او پاسخ دهد نیاز به روابط خارج از خانواده کمتر می‌شود به اضافه اینکه این توجه به رفع نیاز دیگری باعث افزایش محبت بین زوجین می‌شود (همتی، شایان و سلطانی، ۱۳۹۹).

این پژوهش نیز همانند سایر پژوهش‌ها دارای محدودیت‌های است. از جمله این محدودیت‌های این است که نتایج آن مربوط به جوانان شهر خرم‌آباد می‌باشد، و از تعمیم دهی این نتایج به جوانان دیگر شهرها احتیاط را رعایت کرد. با توجه به یافته‌های این پژوهش پیشنهاد زیر ارائه می‌گردد:

- فراهم کردن امکانات ازدواج به دور از مخارج غیر ضروری و در چارچوب فرهنگ دینی، از نوع ازدواج‌های گروهی که در سال‌های اخیر شاهد برگزاری ساده و صمیمی آن‌ها بوده‌ایم، تا به این وسیله جوانان بتوانند با صرفه‌جویی، زمینه‌های یک زندگی ساده و سالم را فراهم کنند؛
- فرهنگ‌سازی ازدواج ساده و منطبق با معیارهای اسلامی، که یکی از راهکارهای اصلی در حل مشکلات ازدواج جوانان بوده است و باید از سوی رسانه‌ها دنبال شود. اگر معیار ما در ازدواج و انتخاب همسر، اسلام باشد، همه یا اکثر این مشکلات وجود نخواهد داشت؛
- گسترش فرهنگ حجاب بدین معنی که در جامعه‌ای که فرهنگ «حجاب» حاکم باشد و رابطه با نامحرم طبق موازین شرعی باشد و از اختلاط‌های مضر و فسادانگیز بین پسر و دختر پرهیز شود، زمینه برای ارضای نامشروع نیازهای جنسی بسیار کم می‌شود و در نتیجه، تمتعات جنسی منحصر به خانواده و ازدواج می‌گردد. همین امر موجب می‌شود احساس نیاز به ازدواج در جوانان افزایش یابد و آنها زودتر ازدواج کنند

منابع

- آزاد ارمکی، تقی (۱۳۸۶) جامعه‌شناسی خانواده ایرانی، چاپ اول، تهران، سمت.
- اسکندری چراتی، آذر (۱۳۸۷) بررسی عوامل اجتماعی موثر بر تاخیر سن ازدواج در ایران با تاکید بر استان گلستان، فصلنامه تخصصی جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد آشتیان، سال چهارم، شماره سوم.
- اعزازی، شهلا (۱۳۷۶) جامعه‌شناسی خانواده با تاکید بر نقش، ساختار و کارکرد خانواده در دوران معاصر، تهران، انتشارات روشنگران و مطالعات زنان.

ریاحی، محمداسماعیل؛ محمودآبادی، زینب. (۱۳۹۵). تبیین جامعه شناختی تفاوت های جنسیتی در افسردگی با تاکید بر مفهوم خود خاموشی در نهاد خانواده (مطالعه موردی زنان و مردان ازدواج کرده ی شهر تهران). جامعه شناس نهادهای اجتماعی، ۳(۸): ۱۶۷-۲۰۱.

فرهمنند بیگی، سمیرا (۱۳۸۷) بررسی رفتارهای فردگرایانه و جمع گرایانه به تفکیک جنس در تاخیر در ازدواج، پایان نامه کارشناسی ارشد جامعه شناسی، دانشگاه آزاد تهران مرکزی.

کاظمی پور، شهلا (۱۳۸۴) تحول سن ازدواج در ایران و عوامل جمعیتی موثر بر آن، پژوهش زنان، شماره.

مجدالدین، اکبر و جمالی، احمد رضا (۱۳۸۶) بررسی دلایل و اثرات افزایش سن ازدواج دختران روستایی در ایران، فصلنامه تخصصی جامعه شناسی دانشگاه آزاد آشتیان، شماره ۴.

همتی، لعیاء، شایان آرزو، سلطانی فرزانه. (۱۳۸۹). پیش‌بینی اضطراب جنسی زنان در آستانه ازدواج براساس دانش و نگرش جنسی. مجله آموزش و سلامت جامعه. ۷ (۲): ۱۱۸-۱۱۳.

Shafi, S. (2020). Traditional Marriage Customs and Rituals in Kashmiri Society. *International Journal of Research in Engineering, Science and Management*, 3(7), 48-52.

Smolak, A. (2013). White slavery, whorehouse riots, venereal disease, and saving women: Historical context of prostitution interventions and harm reduction in New York City during the Progressive Era. *Social work in public health*, 28(5), 496-508

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی